

Liiga palju liitumist

Maire Raadik

Mõni üsna tavaline sõna hakkab keelekorraldajale silma siis, kui teda saab ühel hetkel väga palju. Tavatu rohkuse põhjus võib olla näiteks see, et sõna on hakatud kasutama uutes tähendustes, sellistes, milles varem on tarvitatud mõnd muud sõna.

Osa selliseid tähendusnihkeid on laenulised, tekkinud mõne teise keele mõjul, *liituma*-sõnaga on just niimoodi juhtunud. Vormikandjate elust rääkivate ingliskeelsete filmide tõlgetes on aeg-ajalt lugeda, et üks või teine tegelaskuju *on liitunud* näiteks mere- või õhu- või jalaväega. Rahvusvaheliste ettevõtete töötajate töökäigukirjeldustes on juttu töötajate *liitumisest* kas ettevõttega või selle ühe või teise allüksusega. Kes nüüd laseb inglise tegusõna *join* alltähendused mõttes silme eest läbi, saab kohe kurja juure kätte. Nii eesti sõnal *liituma* kui ka inglise sõnal *join* on hulk alltähendusi, millest osa kattub, osa mitte. Minu keeletunne hakkab tõrkuma just siis, kui juttu tuleb üksikisiku liitumisest kindlat sorti kollektiiviga.

Võtame kõigepealt sõjaväe. Eesti keeles sobib öelda, et poisid või ka tüdrukud *lähevad* kaitseväge, mereväkke, õhuväge, või ka *astuvad* sinna, mitte ei liitu ühe või teise väeliigiga. Inglise väljendi *join up* üks alltähendusi on aga tõesti 'sõjaväge minema'.

Seesama *minema*-sõna on asjakohane ka siis, kui räägime inglise tegusõna *join* alltähendusest 'töötajaks saama'. Eesti keeles on loomulik öelda, et keegi *läheb* mingisse asutusse või osakonda *tööle*, inglise keeles võib ka liituda. Kui jutt käib meeskonnast ehk tiimist, siis mõjub liitumine vähem võõrastavalt: Mari *läks tööle* müügimeeskonda, -tiimi, *liitus* müügimeeskonnaga, -tiimiga. See meeskonnaga liitumine on ju otsapidi õigupoolest sama kui näiteks öelda, et Mari liitus sõpradega poolel teel või hiljem või vastu tahtmist. Kuidas on aga lugu sportlastega, kes oma karjääri jooksul

klubisid vahetavad? Kas Ott Tänak liitus Toyota meeskonnaga ja Ragnar Klavan Liverpooliga? Või ikka nii, et Tänak *läks* (M-Spor-dist) Toyota meeskonda ja Klavan (Augsburgist) Liverpooli omasse?

Kui harjumatu kasutus on palju, hakkad paratamatult mõtlema ja kahtlema, kus siis ikka sobib liitumisest rääkida. Üks hea näide on haldusreform. Kui kaks valda omavahel kokku panakse, saame öelda, et näiteks Antsla vald *liitus* Urvaste vallaga. Või Urvaste vald *liitus* Antslaga. Mõnel juhul saab taas öelda mitut moodi: Eesti *liitus* NATOga või *astus* NATOsse, *liitus* Euroopa Liiduga või *astus* Euroopa Liitu. Liituda võib ka nt veevärgiga, elektri või sidevõrguga – ühendada torude või kaablite otsad. Osa siinses loos *liituma*-sõna kohta öeldust käib ka *ühinema*-sõna kohta, kuid sellega on asjalood vististi paremad.

Postimees 31. III 2018